

ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater

Ratifisert av Norge den 20. juni 1990. (Revidert uoffisiell oversettelse per 2. juni 2017)

DEL I. ALMINNELIGE RETNINGSLINJER

DEL II. LANDRETTIGHETER

DEL III. SYSSELSETTING OG ARBEIDSVILKÅR

DEL IV. YRKESOPPLÆRING, HÅNDVERK OG BYGDENÆRINGER

DEL V. TRYGD OG HELSE

DEL VI. UTDANNING OG KOMMUNIKASJON

DEL VII. KONTAKT OG SAMARBEID OVER STATSGRENSER

DEL VIII. FORVALTNING

DEL IX. GENERELLE BESTEMMELSER

DEL X. SLUTTBESTEMMELSER

Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse, *som er sammenkalt* i Genève av Det internasjonale arbeidsbyråets styre, og som trådte sammen til sin 76. sesjon den 7. juni 1989, og som merker seg de internasjonale standarder i ILO-konvensjon nr. 107 av 1957 om vern og integrering av urbefolkninger og andre folkegrupper som helt eller delvis lever under stammeforhold i uavhengige stater, og

som minner om innholdet i Verdenserklæringen om menneskerettigheter, den internasjonale konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, den internasjonale konvensjonen om sivile og politiske rettigheter og de mange internasjonale instrumenter mot diskriminering, og

som anser at den utvikling som har funnet sted innen folkeretten siden 1957, såvel som den endrede situasjonen for urfolk og stammefolk verden over, tilsier at det på dette området bør vedtas nye internasjonale standarder, med sikte på å fjerne assimileringorienteringen i de tidligere standardene, og

som anerkjenner disse folks streben etter å utøve kontroll over sine egne institusjoner, sin livsform og økonomiske utvikling, og om å bevare og utvikle sin identitet, sitt språk, og sin religion innenfor rammen av de stater de lever i, og

som merker seg at disse folk i mange deler av verden ikke er i stand til å nyte godt av sine grunnleggende menneskerettigheter i samme grad som den øvrige befolkning i de stater de lever i, og at deres rettsorden, verdier, sedvaner og synsmåter ofte er blitt undergravd, og

som gjør oppmerksom på at urfolk og stammefolk på en særlig måte bidrar til kulturelt mangfold, og til sosiale og økologisk harmoniske forhold for menneskeheten, og til internasjonalt samarbeid og forståelse, og

som merker seg at de følgende bestemmelsene er utarbeidet i samarbeid med De forente nasjoner, FNs organisasjon for mat og landbruk (FAO), FNs organisasjon for utdanning, vitenskap og kultur (UNESCO) og Verdens helseorganisasjon (WHO) og Det interamerikanske indianske institutt, som alle har bidratt på hensiktsmessig nivå og innenfor sine respektive områder, og at det er foreslått å videreføre dette samarbeidet for å fremme og sikre gjennomføringen av disse bestemmelsene, og

som har besluttet å vedta visse forslag om delvis revisjon av ILO-konvensjon nr. 107 (1957), som står som punkt 4 på konferansens dagsorden for denne sesjonen, og

som har vedtatt at disse forslagene skal ha form av en internasjonal konvensjon som reviderer ILO-konvensjon nr. 107 (1957) om urbefolkninger og andre folkegrupper som lever under stammeforhold i uavhengige stater;

vedtar i dag, den 27. juni 1989, følgende konvensjon, som skal betegnes som Konvensjonen om urfolk og stammefolk (1989):

DEL I. ALMINNELIGE RETNINGSLINJER

Artikkel 1

1. Denne konvensjonen gjelder for:

a) stammefolk i selvstendige stater som gjennom sine sosiale, kulturelle og

økonomiske forhold skiller seg fra andre deler av det nasjonale fellesskap, og hvis status helt eller delvis er regulert av deres egne skikker og tradisjoner, eller av særlige lover eller forskrifter;

b) folk i selvstendige stater som er ansett som opprinnelige fordi de nedstammer fra de folk som bebodde landet eller en geografisk region som landet tilhører, på det tidspunkt da erobring eller kolonisering fant sted eller de nåværende statsgrenser ble fastlagt og som, uavhengig av sin rettslige stilling, har beholdt noen eller alle av sine egne sosiale, økonomiske, kulturelle og politiske institusjoner.

2. Egen identifisering som urfolk eller stammefolk skal være et grunnleggende kriterium for å bestemme hvilke grupper bestemmelsene i denne konvensjonen skal gjelde for.

3. Bruken av begrepet «folk» i denne konvensjonen skal ikke oppfattes som å ha noen innvirkning på de rettigheter som forøvrig kan knyttes til begrepet i folkeretten.

Artikkel 2

1. Regjeringene skal ha ansvaret for utvikling av, med deltakelse av vedkommende folk, samordnede og systematiske tiltak for å verne disse folks rettigheter og for å garantere at deres integritet blir respektert.

2. Slike tiltak skal omfatte virkemidler for å:

a) sikre at medlemmer av disse folk nyter godt av de samme rettigheter og muligheter som nasjonale lover og forskrifter sikrer for andre medlemmer av befolkningen, på lik linje med disse;

b) fremme full virkeliggjøring av disse folks sosiale, økonomiske og kulturelle rettigheter med respekt for deres sosiale og kulturelle identitet, skikker og tradisjoner og for deres institusjoner;

c) bistå medlemmene av vedkommende folk med å fjerne eventuelle sosio økonomiske ulikheter mellom urfolk og øvrige medlemmer av nasjonalsamfunnet, på en måte som er i samsvar med deres ønskemål og livsform.

Artikkel 3

1. Urfolk og stammefolk skal fullt ut nyte godt av menneskerettigheter og grunnleggende friheter, uten hinder eller diskriminering. Bestemmelsene i denne konvensjon skal anvendes uten diskriminering for kvinner og menn tilhørende disse folk.

2. Det skal ikke brukes noen form for makt eller tvang som er i strid med vedkommende folks menneskerettigheter og grunnleggende friheter, herunder rettighetene i denne konvensjon.

Artikkel 4

1. Det skal treffes særlige tiltak for å sikre, på en hensiktsmessig måte, enkeltpersoner fra vedkommende folk og deres institusjoner, eiendom, arbeid, kultur og miljø.

2. Slike særlige tiltak skal ikke være i strid med ønsker som vedkommende folk har uttrykt på fritt grunnlag.

3. Alminnelige statsborgerlige rettigheter skal nyttes uten diskriminering, og skal ikke begrenses av slike særlige tiltak.

Artikkel 5

Ved anvendelse av bestemmelsene i denne konvensjonen skal:

a) disse folks sosiale, kulturelle, religiøse og åndelige verdier og skikker anerkjennes og vernes, og det skal tas tilbørlig hensyn til de typer av problemer de møter, både som gruppe og som enkeltpersoner;

b) integriteten til disse folks sosiale, kulturelle, religiøse og åndelige verdier, skikker og institusjoner skal respekteres;

c) det treffes tiltak som tar sikte på å begrense problemer som disse folk får i forhold til endringer i levekår og arbeidsforhold, med deltakelse av og i samarbeid med berørte folk.

Artikkel 6

1. Ved anvendelse av bestemmelsene i denne konvensjonen, skal regjeringene:

a) konsultere vedkommende folk, ved hensiktsmessige prosedyrer og spesielt gjennom deres representative institusjoner, når det overveies å innføre

lovgivning eller administrative tiltak som kan få direkte betydning for dem;

b) etablere virkemidler for at disse folk fritt kan delta, minst i samme utstrekning som andre deler av befolkningen, på alle beslutningsnivåer i folkevalgte, administrative og andre organer med ansvar for politikk og programmer som angår dem;

c) etablere virkemidler for full utvikling av disse folks egne institusjoner og initiativer, og når det er aktuelt, skaffe nødvendige ressurser for dette formål.

2. Konsultasjoner som finner sted ved anvendelse av denne konvensjon, skal foregå i god tro, i former som er tilpasset forholdene, og med målsetting om å oppnå enighet om eller samtykke til de foreslåtte tiltakene.

Artikkel 7

1. Vedkommende folk skal ha rett til å vedta sine egne prioriteringer for utviklingsprosessen i den grad den angår deres liv, tro, institusjoner, åndelige velvære og de landområder de lever i eller bruker på annen måte, og til så langt som mulig å utøve kontroll med sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. I tillegg skal de delta i utforming, gjennomføring og evaluering av nasjonale og regionale utviklingsplaner og programmer som kan få direkte betydning for dem.

2. Forbedring av levekår, arbeidsforhold og standarder for helse og utdanning for vedkommende folk skal foregå med deltakelse av og i samarbeid med dem, og skal prioriteres i planer for den allmenne økonomiske utvikling av de områder der de bor. Spesielle utviklingsprosjekter for disse områdene skal også legges opp slik at de fremmer slike forbedringer.

3. I samarbeid med vedkommende folk skal regjeringene sikre at det blir gjennomført studier, når dette er relevant, for å vurdere de sosiale, åndelige, kulturelle og miljømessige virkninger for dem av planlagt utviklingsvirksomhet. Resultatet av disse undersøkelser skal anses som grunnleggende kriterier for gjennomføringen av slik virksomhet.

4. Regjeringene skal, i samarbeid med vedkommende folk, treffe tiltak for å verne og bevare miljøet i de territorier der de bor.

Artikkel 8

1. Ved anvendelse av nasjonale lover og forskrifter overfor vedkommende folk, skal det tas tilbørlig hensyn til deres sedvaner eller sedvanerett.

2. Disse folk skal ha rett til å beholde sine egne sedvaner og institusjoner når disse ikke strider mot grunnleggende rettigheter fastlagt i nasjonal rettsorden og mot internasjonalt anerkjente menneskerettigheter. Når det er nødvendig, skal det etableres prosedyrer for å løse konflikter som kan oppstå ved gjennomføringen av dette prinsippet.

3. Anvendelse av punktene 1 og 2 i denne artikkel skal ikke være til hinder for at medlemmer av disse folk utøver de rettigheter som enhver borger har, og for at de påtar seg tilsvarende plikter.

Artikkel 9

1. I den grad de er forenelige med nasjonal rettsorden og internasjonalt anerkjente menneskerettigheter, skal metoder som etter sedvane praktiseres av vedkommende folk ved forfølgelse av overtredelser begått av deres egne, respekteres.

2. De sedvaner disse folk har når det gjelder straffereaksjoner, skal tas i betraktning når myndigheter og domstoler behandler slike saker.

Artikkel 10

1. Når det fastsettes straff med hjemmel i alminnelig lovgivning overfor medlemmer av disse folk, skal det tas hensyn til deres økonomiske, sosiale og kulturelle særtrekk.

2. Fortrinnsvis skal andre straffereaksjoner enn fengsling benyttes.

Artikkel 11

Det skal være forbudt og straffbart etter loven å pålegge medlemmer av vedkommende folk tvungen personlig tjeneste i noen form, betalt eller ubetalt, unntatt i tilfeller der slik tjenesteplikt er lovfestet for alle borgere.

Artikkel 12

Vedkommende folk skal sikres mot at deres rettigheter krenkes, og skal ha mulighet til å reise sak for domstolene, enten som enkeltpersoner eller gjennom sine representative organer, for å sikre effektivt vern av disse rettigheter. Det skal treffes tiltak for å sikre at medlemmer av disse folk både selv kan forstå og bli forstått ved rettsprosesser, om nødvendig ved hjelp av tolk eller på annen effektiv måte.

DEL II. LANDRETTIGHETER

Artikkel 13

1. Ved anvendelse av bestemmelsene i denne del av konvensjonen skal regjeringene respektere vedkommende folks forhold til landområder og/eller territorier der de lever eller på annen måte bruker, og særlig at de kollektive sider ved dette forholdet er av særlig betydning for deres kultur og åndelige verdier.

2. Bruken av uttrykket «landområder» i artikkel 15 og 16 skal omfatte begrepet «territorier», som dekker totalmiljøet i områdene som vedkommende folk lever i eller på annen måte bruker.

Artikkel 14

1. Vedkommende folks eiendoms- og råderett til de landområder som de tradisjonelt besitter, skal anerkjennes. Når forholdene tilsier det, skal det også treffes tiltak for å sikre vedkommende folks rett til å bruke landområder som de ikke besitter alene, men som de tradisjonelt har hatt tilgang til for sitt livsopphold og sin tradisjonelle virksomhet. I denne sammenheng skal det legges spesiell vekt på situasjonen for nomadiske folk og personer som driver flyttejordbruk.

2. Regjeringene skal etter behov ta nødvendige skritt for å kartlegge de landområder som vedkommende folk tradisjonelt besitter, og sikre effektivt vern av deres eiendoms- og råderett.

3. Hensiktsmessige ordninger skal sikres i den nasjonale rettsorden for å avgjøre rettskrav knyttet til landområder fra vedkommende folk.

Artikkel 15

1. Vedkommende folks rett til naturressurser i deres landområder skal sikres spesielt. Slike rettigheter omfatter disse folks rett til å delta i bruk, styring og bevaring av disse ressursene.

2. I tilfeller der staten beholder eiendomsretten til mineraler eller ressurser under jorden eller rettigheter til andre ressurser som finnes i landområdet, skal regjeringene etablere eller opprettholde prosedyrer for konsultasjon med vedkommende folk, med sikte på å fastslå om og i hvilken grad deres interesser kan bli skadelidende, før det iverksettes eller gis tillatelse til noen form for undersøkelse etter eller utnyttelse av slike ressurser i deres landområder. Når det er mulig, skal vedkommende folk ha del i nytteverdien av slik virksomhet, og skal tilkjennes rimelig erstatning for enhver skade de måtte lide som følge av slik virksomhet.

Artikkel 16

1. Med de begrensninger som finnes i de følgende bestemmelsene i denne artikkel, skal vedkommende folk ikke flyttes fra landområder der de lever.

2. Når flytting av disse folk anses nødvendig som ekstraordinært tiltak, skal slik forflytting bare finne sted etter at de har avgitt et fritt og informert samtykke. Dersom deres samtykke ikke kan oppnås, skal slik forflytting bare finne sted i samsvar med hensiktsmessige prosedyrer fastsatt i nasjonal lovgivning og forskrifter, inkludert offentlige høringer når det er aktuelt, der vedkommende folk er sikret reell representasjon.

3. Disse folk skal ha rett til å vende tilbake til sine tradisjonelle landområder når dette er mulig, så snart årsaken til forflyttingen er bortfalt.

4. I de tilfeller der slik tilbakevending ikke er mulig, skal disse folk i alle tilfeller der det er mulig, gjennom avtale, eller ved hensiktsmessige prosedyrer i fravær av slik avtale, tilkjennes landområder av minst samme kvalitet og rettslig status som de landområder der de tidligere levde. Disse landområdene skal være egnet for deres nåværende behov og framtidige utvikling. Hvis vedkommende folk uttrykker at de foretrekker erstatning i form av penger eller i naturalier, skal de gis slik erstatning med rimelige garantier.

5. Personer som er forflyttet på denne måten, skal tilkjennes full erstatning for ethvert tap eller enhver skade som følger av slik forflytting.

Artikkel 17

1. Prosedyrer etablert av vedkommende folk, for overdragelse av landrettigheter mellom medlemmer av vedkommende folk, skal respekteres.

2. Vedkommende folk skal alltid konsulteres ved vurdering av deres rettslige adgang til å overdra landområder eller på annen måte overføre sine rettigheter til noen utenfor deres eget fellesskap.

3. Personer som ikke hører til disse folk, skal hindres i å utnytte deres sedvaner eller manglende forståelse av loverket til å sikre seg eierskap til, besittelse eller bruk av land som tilhører medlemmer av disse folk.

Artikkel 18

Tilfredstillende straffereaksjoner skal fastsettes i lovs form mot ikke-autorisert inntrenging i eller bruk av vedkommende folks landområder, og regjeringene skal sette i verk tiltak for å hindre slike overtredelser.

Artikkel 19

Nasjonale jordbruksprogrammer skal sikre vedkommende folk en behandling som svarer til det som tilbys andre deler av befolkningen med hensyn til:

- a) å tilstå mer land til disse folk når de ikke har store nok områder til å skaffe seg det som er nødvendig for en normal tilværelse, eller for å møte en eventuell økning i deres folketall;
- b) å sikre nødvendige virkemidler for å fremme utviklingen av de landområder som disse folk allerede besitter.

DEL III. SYSSELSETTING OG ARBEIDSVILKÅR

Artikkel 20

1. Regjeringene skal, innenfor rammen av nasjonal lovgivning og forskrifter, og i samarbeid med vedkommende folk, treffe særlige tiltak for å sikre at

arbeidstakere som tilhører disse folk får effektivt vern med hensyn til rekruttering til arbeidslivet og arbeidsvilkår, i den grad disse ikke er godt nok vernet av det generelle lovverket for arbeidslivet.

2. Regjeringene skal gjøre alt som er mulig for å hindre enhver diskriminering mellom arbeidstakere tilhørende vedkommende folk og arbeidstakere forøvrig, særlig med hensyn til:

- a) Adgang til sysselsetting, inkludert fagarbeid, samt tiltak for opprykk og forfremmelse;
- b) Lik lønn for arbeid av lik verdi;
- c) Medisinsk og sosial bistand, helse og sikkerhet i arbeidsforhold, alle trygdeytelser og enhver annen yrkesmessig betinget ytelse, og bolig;
- d) Rett til organisering og frihet til å drive alt lovlig fagforeningsarbeid, og rett til å inngå kollektive avtaler med arbeidsgiver eller arbeidsgiverorganisasjoner.

3. Tiltakene skal omfatte sikring av:

- a) at arbeidstakere tilhørende vedkommende folk, inkludert sesongarbeidere, midlertidig ansatte og vandrearbeidere i jordbruket og annen næring, og de som er ansatt av virksomheter som driver formidling eller utleie av arbeidskraft har samme vern gjennom nasjonal lovgivning og praksis som andre arbeidstakere i samme sektor, og at de er fullt ut informert om sine rettigheter og arbeidsrettslovgivning og om tilgjengelige avhjelpingsmuligheter;
- b) at arbeidstakere tilhørende disse folk ikke utsettes for helsefarlige arbeidsvilkår, spesielt med hensyn til å bli eksponert for plantevernmidler eller andre giftige stoffer;
- c) at arbeidstakere tilhørende disse folk ikke utsettes for tvangsrekruttering, inkludert tvangsarbeid og gjeldsslaveri;
- d) at kvinnelige og mannlige arbeidstakere tilhørende disse folk nyter like muligheter og lik behandling i arbeidslivet, og vern mot seksuell trakassering.

4. Det skal legges særlig vekt på å få etablert adekvate arbeidstilsynsordninger i områder der arbeidstakere tilhørende vedkommende folk er i lønnet arbeid, for å sikre at bestemmelsene i denne del av konvensjonen blir etterlevd.

DEL IV. YRKESOPPLÆRING, HÅNDVERK OG BYGDENÆRINGER

Artikkel 21

Medlemmer av vedkommende folk skal ha minst like gode muligheter til yrkesopplæring som øvrige borgere.

Artikkel 22

1. Det skal treffes tiltak for å fremme frivillig deltakelse fra medlemmer av vedkommende folk i alminnelige yrkesopplæringsprogrammer.
2. Når eksisterende generelt innrettede yrkesopplæringsprogrammer ikke er i samsvar med vedkommende folks særlige behov, skal regjeringene, med deltakelse av disse folk, sikre at disse tilbys spesielle opplæringsprogrammer og fasiliteter.
3. Alle spesielle opplæringsprogrammer skal baseres på vedkommende folks økonomiske forhold, deres sosiale og kulturelle vilkår og praktiske behov. Alle studier som gjennomføres i denne sammenheng skal utføres i samarbeid med disse folk, som skal konsulteres om organisering og gjennomføring av slike programmer. Når det er mulig, skal disse folk gradvis overta ansvaret for organisering og gjennomføring av slike spesielle opplæringsprogrammer, dersom de beslutter det.

Artikkel 23

1. Håndverk, bygde og lokaltbasert virksomhet, naturalhusholdning og tradisjonell virksomhet for vedkommende folk, som jakt, fiske, fangst og sanking, skal anerkjennes som viktige faktorer for å opprettholde deres kultur, økonomiske selvberging og utvikling. Når det er aktuelt, skal regjeringene sikre at slik virksomhet blir styrket og fremmet, med deltakelse av disse folk.
2. På anmodning fra vedkommende folk skal det om mulig gis hensiktsmessig faglig og økonomisk bistand, under hensyntaken til disse folks tradisjonelle teknologi og kulturelle særtrekk og viktigheten av bærekraftig og rettferdig utvikling.

DEL V. TRYGD OG HELSE

Artikkel 24

Sosiale trygdeordninger skal gradvis utvides til å omfatte vedkommende folk, og skal anvendes uten at vedkommende folk diskrimineres.

Artikkel 25

1. Regjeringene skal sikre at tilfredsstillende helsetjenester blir gjort tilgjengelig for vedkommende folk, og skal skaffe dem ressurser som setter dem i stand til å utforme og tilby slike tjenester under deres eget ansvar og kontroll, slik at de kan nyte godt av en høyest mulig fysisk og mental helsemessig standard.

2. Helsetjenestene skal så langt det er mulig være forankret i lokalmiljøet. Slike tjenester skal planlegges og administreres i samarbeid med vedkommende folk og ta hensyn til deres økonomiske, geografiske, sosiale og kulturelle forhold så vel som deres tradisjonelle forebyggende metoder, behandlingspraksis og medisiner.

3. Helsetjenesten skal prioritere opplæring og sysselsetting av lokale helsearbeidere, og skal konsentrere seg om primærhelsetjeneste, samtidig som det skal holdes nær kontakt med andre nivåer i helsetjenesten.

4. Ordninger for slike helsetjenester skal samordnes med øvrige sosiale, økonomiske og kulturelle tiltak i landet.

DEL VI. UTDANNING OG KOMMUNIKASJON

Artikkel 26

Det skal treffes tiltak for å sikre medlemmer av vedkommende folk minst like god mulighet til å skaffe seg utdanning på alle nivåer som det den øvrige del av nasjonalsamfunnet har.

Artikkel 27

1. Utdanningsprogrammer og utdanningstilbud for vedkommende folk skal utvikles og gjennomføres i samarbeid med dem for å kunne møte deres særlige behov, og skal omfatte deres historier, kunnskaper, teknologier og verdisystemer, samt deres sosiale, økonomiske og kulturelle ønskemål.

2. Ansvarlig myndighet skal sikre at medlemmer av disse folk får opplæring, og at de deltar i utforming og gjennomføring av utdanningsprogrammer med sikte på gradvis og hensiktsmessig overføring av ansvaret for driften av slike programmer til disse folk.

3. I tillegg skal regjeringene anerkjenne disse folks rett til å opprette sine egne utdanningsinstitusjoner og utdanningsordninger, forutsatt at disse oppfyller minimumsstandarder som ansvarlig myndighet fastsetter i samråd med disse folk. Hensiktsmessige ressurser skal settes av til dette formål.

Artikkel 28

1. Barn tilhørende vedkommende folk skal, når det er praktisk mulig lære å lese og skrive på sitt eget opprinnelige språk, eller på det språk som er mest brukt av den gruppen de hører til. Dersom dette ikke er praktisk mulig, skal ansvarlig myndighet rådføre seg med disse folk med sikte på å vedta tiltak for å oppnå denne målsettingen.

2. Det skal treffes tilfredsstillende tiltak for å sikre at disse folk har mulighet til å lære å uttrykke seg flytende på nasjonalspråket eller et av nasjonalspråkene i landet.

3. Det skal treffes tiltak for å bevare og fremme utvikling og bruk av de opprinnelige språk for vedkommende folk.

Artikkel 29

Formidling av allmenne kunnskaper og ferdigheter som vil bidra til at barn tilhørende vedkommende folk kan delta fullt ut og på like fot både i sitt eget miljø og i nasjonal sammenheng, skal være målsettingen for utdanningen av disse folk.

Artikkel 30

1. Regjeringene skal vedta tiltak som passer med vedkommende folks tradisjon og kultur for å gjøre dem kjent med sine rettigheter og plikter, særlig i forhold til arbeidsliv, økonomiske muligheter, utdanning og helse, sosiale tjenester og rettigheter som følger av denne konvensjon.

2. Dersom det er nødvendig, skal dette gjøres ved hjelp av skriftlige oversettelser og gjennom massemedier på disse folks språk.

Artikkel 31

Det skal settes i verk informasjonstiltak i alle sektorer av nasjonalsamfunnet, og særlig blant de grupper som er i mest direkte kontakt med vedkommende folk, for å fjerne eventuelle fordommer overfor disse folk. For å oppnå dette, skal det settes inn ressurser for å sikre at lærebøker i historie og læremidler for øvrig gir et rettferdig, korrekt og informativt bilde av disse folks samfunn og kultur.

DEL VII. KONTAKT OG SAMARBEID OVER STATSRENSER

Artikkel 32

Regjeringer skal treffe hen-siktsmessige tiltak, blant annet gjennom internasjonale avtaler, for å legge forholdene til rette for kontakt og samarbeid over statsgrenser mellom urfolk og stammefolk, herunder i forhold til aktiviteter på økonomiske, sosiale, kulturelle, åndelige og miljømessige områder.

DEL VIII. FORVALTNING

Artikkel 33

1. Den statsmyndighet som har ansvar for de saker som denne konvensjon omfatter, skal sikre at det finnes offentlige organer eller andre hensiktsmessige ordninger for forvaltning av programmer som berører vedkommende folk, og skal sikre at de har nødvendige virkemidler til å utføre de oppgaver de er pålagt på en tilfredsstillende måte.

2. Slike programmer skal omfatte:

- a) planlegging, samordning, gjennomføring og vurdering av de tiltak som omfattes av denne konvensjon, i samarbeid med vedkommende folk;
- b) forslag overfor ansvarlig myndighet om lovgivning eller andre tiltak, og overvåking av gjennomføringen av de tiltak som treffes, i samarbeid med vedkommende folk.

DEL IX. GENERELLE BESTEMMELSER

Artikkel 34

Arten og omfanget av de tiltak som treffes for å gi denne konvensjonen virkning skal fastsettes på en fleksibel måte, og med hensyn til særegne forhold i hvert enkelt land.

Artikkel 35

Anvendelsen av bestemmelsene i denne konvensjonen skal ikke virke ugunstig inn på vedkommende folks rettigheter og goder i henhold til andre konvensjoner og rekommendasjoner, internasjonale instrumenter og avtaler, eller nasjonale lover, kjennelser, sedvaner eller avtaler.

DEL X. SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 36

Denne konvensjon reviderer Konvensjonen om urbefolkninger og andre befolkningsgrupper som lever under stammeforhold, 1957.

Artikkel 37

De formelle ratifikasjonene av denne konvensjon skal oversendes generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå til registrering.

Artikkel 38

1. Denne konvensjon skal være bindende bare for de medlemsstater i Den internasjonale arbeidsorganisasjonen som har fått registrert sine ratifikasjoner hos generaldirektøren.
2. Den skal tre i kraft tolv måneder etter den dato da to medlemsstaters ratifikasjoner er blitt registrert hos generaldirektøren.
3. Deretter skal denne konvensjonen tre i kraft for enhver medlemsstat tolv måneder etter den dag da dens ratifikasjon er blitt registrert.

Artikkel 39

1. En medlemsstat som har ratifisert denne konvensjon kan når ti år er gått fra den dato da konvensjonen trådte i kraft oppsi den ved å sende melding om dette til generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå til registrering. Slik oppsigelse trer ikke i kraft før ett år etter at den er blitt registrert.

2. Enhver medlemsstat som har ratifisert denne konvensjon, og som ikke innen ett år etter utgangen av den ti årsperiode som er nevnt i foregående punkt, gjør bruk av den oppsigelsesrett som er fastsatt i denne artikkel, er bundet for ytterligere ti år, og kan deretter oppsi denne konvensjon ved utgangen av hver ti årsperiode på de vilkår som er fastsatt i denne artikkel.

Artikkel 40

1. Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal underrette alle medlemsstater av Den internasjonale arbeidsorganisasjon om registrering av alle ratifikasjoner og oppsigelser som han har fått oversendt av organisasjonens medlemsstater.

2. Når generaldirektøren underretter medlemsstatene i organisasjonen om registreringen av den andre ratifikasjonen som han har fått oversendt, skal han gjøre medlemsstatene oppmerksomhet på hvilken dato konvensjonen vil tre i kraft.

Artikkel 41

Generaldirektøren for Det internasjonale arbeidsbyrå skal i samsvar med artikkel 102 i De forente nasjoners pakt sende Generalsekretæren for De forente nasjoner fullstendige opplysninger om alle ratifikasjoner og oppsigelser som er registrert av ham etter reglene i de foregående bestemmelsene.

Artikkel 42

Styret for Det internasjonale arbeidsbyrå skal når det finner det nødvendig, legge fram for Arbeidskonferansen en rapport om hvordan denne konvensjonen har virket, og undersøke om det er ønskelig å sette på konferansens dagsorden spørsmålet om hel eller delvis revisjon av konvensjonen.

Artikkel 43

1. Dersom konferansen vedtar en ny konvensjon som helt eller delvis reviderer denne konvensjonen og ikke annet er bestemt i den nye konvensjon, skal:

a) en medlemsstats ratifikasjon av den nye reviderende konvensjon ipso jure [uten videre] innebære en umiddelbar oppsigelse av denne konvensjon uten hensyn til bestemmelsene i artikkel 39 ovenfor, forutsatt at den nye reviderende konvensjonen er trådt i kraft,

b) denne konvensjon ikke lenger kunne ratifiseres av medlemsstatene fra den dato da den reviderende konvensjon trer i kraft.

2. Denne konvensjon skal i alle tilfelle fortsatt være i kraft i sin nåværende form og med sitt nåværende innhold for de medlemsstater som har ratifisert den, men som ikke har ratifisert den reviderende konvensjon.

Artikkel 44

De engelske og franske versjoner av denne konvensjonens tekst har samme gyldighet.